

**Meditationum Ad Pandectas Sacras Specimen Tertium, De Usu S. Scripturæ In
Jurisprudentia : Quod ... Præsiede Rectore Academiae, Dn. Ern. Joh. Frid. Mantzel,
Phil. & J.U. Doct. ... Anno MDCCXXX. d. XV. April. Defendet Joh. Gottlieb.
Kantzow, Anclam. Pomer. LL. Stud.**

Rostochi[i]: Typis Nicolai Schwiegerovii, [1730]

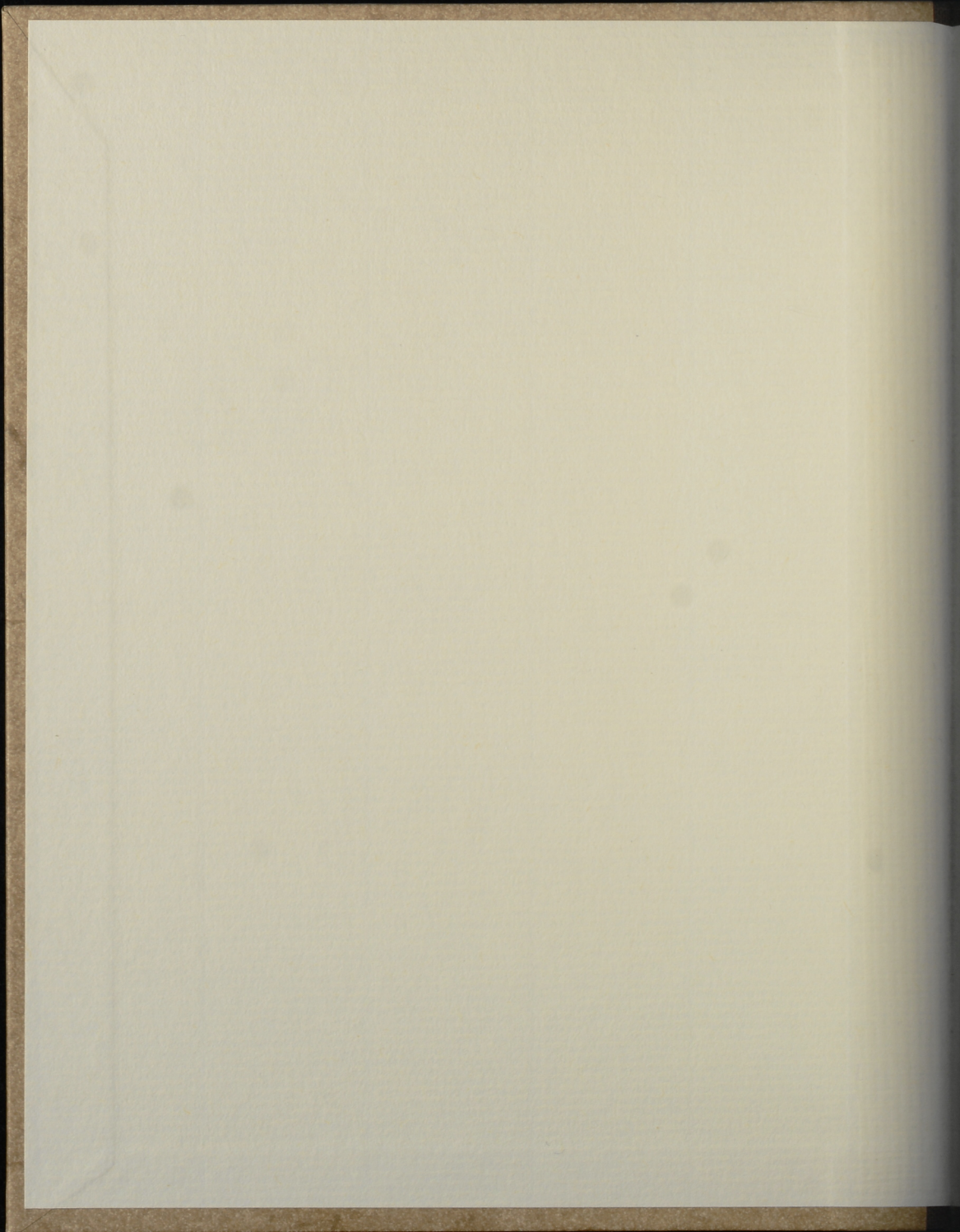
<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1002320364>

Druck Freier Zugang

RU jurist. 15. April. 1730

Mantzel, Ern. Joh. Frid. /d

MEDITATIONUM

AD

PANDECTAS SACRAS

SPECIMEN TERTIUM,

DE USU

S. SCRIPTURÆ

IN

JURISPRU-
DENTIA,

QUOD DEO ADJUVANTE,

ILLUSTRI ꝚCTORUM ORDINE CONSENTIENTE,

H. L. Q. C.

IN ACADEMIA VARNO-BALTHICA,

PRÆSIDE

RECTORE ACADEMIÆ,

DN. ERN. JOH. FRID.

Shankel,

PHIL. & J. U. DOCT. AC MORAL. PROF. ORDIN.

HOSPITE & STUDIORUM SUORUM PRO-

MOTORE COLENDISSIMO,

ANNO MDCCXXX. d. XV. APRIL.

DEFENDET

JOH. GOTTLIEB. KANIZOW,

Anclam. Pomer. LL. Stud.

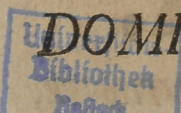

RostochI, Typis Nicolai Schwiegerovii, Amplif. Senat. Typogr.

1730

VIRO
Generosissimo, atque Excellentissimo,
DOMINO
DE RIEBEN,

Potentissimi Poloniarum Regis, & Saxoniae Electoris
Chiliarchæ maxime Strenuo,
Hæreditario in Cosa-Broma, & reliqu.

 DOMINO, MÆCENATI AC PATRONO SUO

Omni quo par est honoris cultu, ad cineres usque devenerando, suspiciendo,

Primitias præsentis Academicas,

In tefferam observantiæ nunquam intermorituræ, animique devotissimi monumentum,

Sub voto omnigenæ Prosperitatis,

Sacras esse cupit

Tanti Nominis

Obstrictissimus Cultor

JOH. GOTTL. KANTZAU.

DISSERTATIO TERTIA.

Meditatio I.

Levit. XII.

*Leges de puerperis instar universalium servare suadet
rationis identitas.*

Intelligi hoc volumus de statu puerperarum purè naturali, quem plane eundem adhuc hodie esse putamus, aded ut separationem earundem à consortio, præsertim sacro, & oblationes qualescunque admittendas atque exigendas habeamus, modo illa, quæ de præcisis temporum & modorum observationibus Deus disposuit, Legibus forensibus annumeremus, nostrarum Ecclesiarum libertati multum largientes.

Meditatio II.

*Lingua Hebraica notitia Juris Cultori est utilis, non
autem necessaria.*

Sunt interdum dubia vexata, præsertim in materia matrimoniali, quæ ex fonte Hebræo dirimenda veniunt; Specimina dant loci *Levit. XVIII.* de Comprivignis, ut putant litigantes super vocem *Moledeth*, & ille de conjugio cum uxoris sorore, *conf. supra Medit. de conjugio Amrami cum Zohabed.* Sed nimis oneratur *Jctus*, si propter talem & fortè alium tenuem usum hujus linguæ, accuratam ejusdem notitiam sibi acquirere deberet. Aut enim superficialiè eandem disceret, & idem fere esset, ac nihil scire, aut ad excellentiam usque, & arcetur à magis utilibus. Veniamus igitur ad limina Theologorum, & salutemus ipsos pro impetranda exegefi. Ut taceamus, ne quidem Archi-criticos lites illas Hebraicas, quæ nostrum ingrediuntur Jus, sine formidine oppositi definivisse hætenus. Discamus igitur ex necessitate Linguam Germanicam ad elegantiam, & Latinam ad florem usque, Græcam ad utilitatem, Hebraicam ad voluptatem.

Meditatio III.

Lex Levitici XVIII. est Positiva universalis.

Ut hoc statuamus, jubent sequentes rationes: 1) Quia præ-

A

præ-

præsumimus hanc publicationem non esse primam : Quia 2) Deus aliàs non potuisset ob hujus legis violationem Gentiles punire, & quoad præterita turpitudines vocare illas cohabitationes; Quia 3) Ratio *Ich bin der Herr* est perpetua; Quia 4) est hæc lex in novo Testamento repetita à Johanne Baptista & Paulo quoad incestuosum Corinthiacum, & quia 5) uno contextu & sub una legis clausula stant turpitudines indubitato tales cum illis delictis, quæ ratio non adeò prohibitis declarare valet. Indigitamus incestum in linearecta, adulterium & sodomiam utriusque generis, quæ omnia sane turpissima, una serie prohibuit Deus cum reliquis, additque *ih̄e sollet euch in dieser keinem verunreinigen, denn in diesen allen ic.* Novimus omninò rationes in contrarium afferri solitas, novimus etiam exceptiones adversus nostra argumenta frequentatas, sed novimus etiam, quod pares simus eis omnibus obviam eundi. Nec indigere nos putamus illa observatione, quod Christiani sint Judæi Reformati, non enim habet illa, quæ per se stringunt, ut ut satis elegans. *Vid. Differe. 1.*

Meditatio IV.

Levit. XVIII.

In hoc capite gradus etiam sunt prohibiti, non personæ tantum.

Pauci equidem sunt, qui antecedentem thesin impugnant, sed innumeri, etiam cordatissimorum Doctorum sunt, qui huic contrariantur. Vellemus ne unum quidem eorundem esse, quia graviter offenditur securitas conscientiarum, & fatemur si quid gloriæ in antithesi propugnanda positum, nos etiam ejusdem cupidos futuros, quia nec ingenium, nec judicium nobis deficere, præfiscini putamus: Sed juramus testamurque in conscientia, nos non posse oppositi verioris nos convincere; Quia 1) Deus generaliter dixit: *Nemo accedat ad carnem carnis suæ, & ne nimis obscura videretur hæc lex, exemplis eandem declaravit, arbitrans, stantibus his exemplis hominibus facile futurum, ut argu-*
mento

mento legis uterentur: Quia 2) hæc omnium legum est natura, ut admittant argumenta evidentia, adeò ut de legibus perfectissimi Legislatoris aliud præsumere minus tutum sit: Quia 3) lex ut ut correctoria sit, tamen patitur extensionem, si aliàs evidens exinde sequatur absurdum; Quia 4) aliàs sequeretur, personas proximiores concedi, remotiores autem esse interdictas, & quæ alia sunt, quæ hanc sententiam promovent, adeò, ut *Ill. BÖHMÉRUS, JCIorum Germania Princeps, in positionibus de gradibus prohibitis, annexis Tractui de Abtioribus*, sanctè scripserit, admittendam esse extensionem, quoties PRORSUS eadem apparet ratio. Addimus argumentum à tuto, quod in causis, ubi non omnis excluditur formido oppositi, admittere tenemur, id quod *spec. diff. de tuisiori sententia* mox evictum dabimus. Novimus & hic, quæ excipiuntur, sed paratos nos sistimus ad responsionem. Solent contrariæ sententiæ Patroni provocare ad iudicium *LUTHERI Tom. II. Jen. fol. 210. b.* ubi scribit: *Gott rechnet nicht nach Gliedern, wie die Juristen thun, sondern zehlet die Persohnen; Sed videatur Tom. V. Jen. Germ. fol. 255. seqv.* ubi post octennium mentem mutasse invenietur.

Meditatio V.

Levit. XVIII.

Respectus parentela in consanguinitate ulteriores facit prohibitiones, quam in secundo gradu linea inequalis.

Ex defensa thesi proxima & hoc fluere statuimus, quod sicuti prohibitum est *amitam* ducere, multo magis indispensabile sit *amita magna* se jungere, & sic ulterius. Notanter autem scribimus *in consanguinitate*, nam circa affinitatem non eandem prorsus rationem invenimus, salvo tamen rectiori.

Meditatio VI.

Levit. XVIII, 11.

Matrimonium comprivignorum haud est prohibitum.

Vexatissima hæc est quæstio, quam etiam in hac Academia,

demia, Promacho *B. Sam. BOHLIO*, Theologo satis egregio, olim valde agitatam esse constat. Vertitur cardo rei in voce *Moldesth*, quam bifariam explicare solent; Sed quo minus de comprivignis capiatur, gravissimè obstat evidens facti species, modo placuerit invertere casum & quærere, an quis filii sui socerum ducere possit; vel an liceat filii sui privignam uxorem accipere, id quod omni dubio carere putamus, non obstante officiorum confusione, ut ut enim fortè contra decorum sit, quod pater filium suum socerum appellandum habeat, tamen illud argumentum à Decoro abesse jubemus, quoties de turpitudine est quæstio. Imò illi argumento de officiorum confusione sibi tantum relicto nihil tribuimus ponderis, adeò, ut exceptio quoad fratrem communem circa comprivignos nihil novi inferat. Prohiberi itaque in textu memorato statuimus conjugium privignicum cum novercæ filia, quam post matrimonium cum patre privigni initum, ex alio viro peperit. e. g. A. suscepto ex B. conjugè filio C. viduus factus, ducit D. & nullam ex ea prolem suscipit; Illa D. nubit E. eoque Genitore mater fit filia F. Jam quæritur: An ille filius C. possit hanc ducere F. & respondemus, quod non, ob hujus textus prohibitionem.

Meditatio VII.

Levit. XVIII, 16.

Conjugium cum fratris vidua est indispensabile.

Remittimus Lectorem ad Meditationes Leyserianus, ut quia ibi responsum contrarium legitur, ipse videat, an oppositæ sententiæ subscribi queat; Habemus enim, cur distinctè super hoc caput cum nostro LEYSERO, quod pace illius scriptum sit, litigare displiceat.

Meditatio VIII.

Levit. XVIII, 18.

Uxor defunctæ sororem ducere in praxi non licet.

Circa hanc controversiam vellemus nescire literas, interea propter argumentum a tuto lubenter subscribimus receptæ

ceptæ explicationi & praxi, remittimusque Nos & alios ad illustria responsa, quorum exasciatum specimen obvium est in Diff. III. *KLEINII de mitigatione pœnarum favore matrimonii contracti Rostoch. 1697.* Nemini etiam clausa esse volumus scripta eristica inter *Jctum Rintbelensem BUCHHOLZIUM & Theologum Bremensem HAVEMANNUM*, & quis non vidit scriptum Theologi *GOETZII* s. t. *Ehrender Ehe mit der Frauen Schwester.*

Meditatio IX.

Levit. XIX. 9. & XXIII. 12. Deuter. XIV. 19.

Fructus etiam ad ultimum calamum usque colligere licet.

Disponit Deus T. O. M. in dictis allegatis, ne fructus adeò sollicite colligantur, quo pauperibus fratribus spicilegia lautiora manerent. Juvat hoc punctum nostram sententiam superiorem de fraterna communionem bonorum. Quod autem nonnulli nostrorum nimis conscientiosorum hanc dispositionem pro universali venditare laborent, inde damnantes spicilegii instrumentum vulgò dictum die *Hunger-Harde*, id pati non possumus, & vellemus, ne adeò confunderetur Palæstina & Megapolis, utut enim favor pauperum & obligatio illis succurrendi sit perpetua, tamen hic modus in terminis non est imitabilis, alias enim omnem reliquam dispositionem de anno illo interdum redeunte ad agriculturam plane inutili imitari etiam deberemus, & non putamus nostros Magistratus negligere providentiam erga pauperes. Trahatur igitur illud instrumentum per nostros agros in nomine Domini.

Meditatio X.

Levit. XX.

Repetitio legis connubialis, utut in terminis facta, non arguit, personas tantum esse prohibitas.

Valde displicuit Nobis hoc quicquid est argumenti, ca enim fuit sapientia divina, ut adeò arduam legem populo

suo duræ cervicis bis in terminis promulgatam dare voluerit. Habemus Nos leges quotannis semel vel bis repeti solitas; Quis autem illis interpretationem extensivam vellet denegare.

Meditatio XI.

Levit. XX. 7.

*Stupratam ducens uxorem ad sacrum ministerium
frustrâ aspirat.*

Ventilatam hæc quæstionem frequenter observavimus, & sunt Nobis ad manus nuperrima FCtatum Theologicarum Responsa negantia. Habemus etiam Theologos, qui distinguunt inter vitiatam à Domino Candidato ipso & ab alio, id quod per Nos liceat, modo illud admitti possit sine gravi scandalo. In genere autem ea, quæ de vita & honestate Sacerdotum disponunt Leges Mosaicæ, non equidem absolutam postulant applicationem, præbent tamen illustrem ideam & imitationis exemplar quoad nostros Ecclesiarum Presbyteros. Quorsum etiam referri volumus commata de Clericorum vitiis corporis.

Meditatio XII.

Levit. XX, 10.

*Multum nos offendit, quod pœna adulterii inter
Christianos, & præsertim Germanos
adèd sit diversa.*

Quod sit diversa, testantur jurium collationes, alibi enim pœna capitis, alibi valdè arbitraria statuitur pœna; Quod equidem non sit delictum Jure Divino taxatum, haud difficulter largiemur; Quod autem sit turpe factum, centies in S. Scriptura graviter notatum, neminem fugit, quia igitur tanta pœnarum differentia, multis sinistris consequentiis aperit portam; solemus ad nostra hæc referre desideria, quod non aliquadantenus ad æqualitatem reducantur pœnæ, adèd, ut vel ubique salvo divortio arbitraria, vel etiam ordinaria.

dinaria determinetur animadversio. Verum quoties de Legibus judicamus, toties Nos paucis expedire solemus.

Meditatio XIII.

Levit. XX, 11. 12.

Incestus in linea recta, tam in affinitate quam in consanguinitate, videtur esse delictum Jure Divino taxatum.

Novimus praxin huic Meditationi esse conformem, unde eo magis assensum illa inveniet, ut circa affinitatem super incestum cum noverca aliter interdum pronunciatum esse inviti observaverimus. Quoad lineam collateralem rigorem non esse tantum, ne quidem in primo gradu, receptæ praxi concedimus quia Jus Naturæ, ceu supra docuimus, non est contrarium. Sed dabimus uberiora circa incestuosum Corinthiacum à Paulo excommunicatum.

Meditatio XIV.

Levit. XXIV. 10. sequ.

Pœna blasphemie ad ultimum supplicium usque extendi potest.

Habet secundum præceptum clausulam expresse comminatoriam, & credimus, perjurii pœnam omninò inde esse eliciendam, hinc & nostris Magistratibus quoad hoc præceptum gladius à Deo est tributus, & videmus ex legibus positivis, quomodo hunc gladium vibrantem blasphemis monstrent Principes vigore titulorum & articulorum in der *Polizey-Ordnung des heil Reichs it. in der peinlichen Hals-Gerichts-Ordnung* Prouti & in Ordinationibus Politicis Mecklenburgica & Rostochiensis hoc genus delictorum graviter notatur atque taxatur. Utut autem & in minimis Deum blasphemasse capitali supplicio satis dignum sit, tamen & hic gradus impietatis, Deo propitio, statuimus, & præjudicata habemus obvia de pœnis arbitrariis in blasphemos statutis pro modo admissi, mox enim linguam, mox digitos
abscia-

abscindimus, vel à pedibus suspendimus, vel carcere vel multa animadvertimus, salva interea justitia pœnæ capitis pro ratione atrocitatis delicti, imò crimini læsæ Majestatis tale factum æquiparamus. Exulare hac occasione jubemus illos, qui hujus & præsertim perjurii pœnam foro poli tantum relinquunt; Deus enim Magistratui vices suas demandavit, testantibus tot Scripturæ assertis. Pariter *Hobbese* dicam scribimus, qui atheos puniri non posse ut rebelles adversus Deum, quia ipsos Dei imperium non agnovisse, & inde rebelles fieri non posse, luxurianti ingenio, ast sine judicio, ratiocinatur.

Meditatio XV.

Levit. XXV. 23.

Sine spe retrovenditionis emere vendere licet.

Est & hæc lex Divina specimen voluntatis divinæ de communione bonorum fraterna, nolebat enim Deus aliquem suum patrimonium, in divisione majestatica assignatum, sine spe recuperationis alienare & amittere posse. Quod igitur hæc à foro nostro sint aliena, res ipsa loquitur.

Meditatio XVI.

Num. V. 10.

*Accidentalia Ministrorum Ecclesie (Accidentien)
ipsis haud sunt invidenda.*

Ab omni ævo receptum fuit, ut sacrum Ministerium exercentibus variæ partes salariorum sint tributæ, quæ vel sunt fixæ, vel accidentales; De accidentalibus litem movere nonnulli invidiose solent, sed sicuti suprâ honorarium pro hierologia & nummum cessionarium ab iniquitatis nota vindicavimus, sic idem onus facile suscipimus quoad quævis accidentalia: Aequum enim esse judicamus, quod vel insensibilis sit modus augendi subsidia vitæ Ecclesiæ Ministrorum, quod liberalitas & beneficentia Parochianorum sese tali ratione exserat. Quod autem quædam accidentalia non amplius
à sola

à sola liberalitate dependeant, sed ex jure perfecto exigi possint, id ex multis rationibus defendendum, adeò ut Pastores nihil præter consuetudinem allegare debeant, id quod ex multis Responsis & Judicatis constat. Vid. *B. WILDVOGELII Consilia & Diss. de Concionibus Fanebr. it. vom Klingbeutel*. Imò instar omnium *III. BÖHMERI Jus Parochiale*. Et quamvis de honorario pro baptismo Canones Conciliorum disponant, quod possit accipi non exigi, vid. *SCHILT, Inst. Jur. Can. Lib. 2. T. 2. §. 29.* tamen nostris moribus datur exactio, & tantum de nummo confessionali verum manet: *Honeste accipitur, inhoneste petitur*. Suppeditavit hanc Meditationem Caput allegatum, quo ad justificandas sportulas Clericorum uti solemus, Conf. omnino Caput Num. XVIII.

Meditatio XVII.

Num. V, II. seqv.

Species Judiciorum Dei fuit proba aquæ amaræ circa suspectam de adulterio.

B. Joh. Christoph. BECMANN, Philosoph. & Theol. Francofurt. speciali Dissertatione de Judiciis Dei Anno 1696. enumeravit varia Judiciorum Dei genera, & Cap II. de judicio aquæ amaræ ad instantiam matiti zelotypi disseruit, atque ex Judæorum genio & antiquitatibus hunc modum procedendi eleganter illustravit. Nobis hæc divina inquisitio novum præbet argumentum de non imitanda praxi forensi Republicæ Judaicæ, quippe cui Deus specialiozem promissit concursus, qualem in nostris Rebuspublicis nunquam nobis pollicitus est. Habuit equidem antiquior Germania varia Judicia Dei per aquam, per ignem, per duella & alia, sed passus fuit procul dubio haud rarò justus, & gratulamur nostræ praxi, quod talis superstitionis sit expers, quodque nec in homicidio à cruentatione cadaveris, nec in veneficio à proba aquæ frigidæ capiatur argumentum; Nec possumus satis meditari circa exempla in historia, medii etiam ævi, obvia de probatione præsertim per ferrum candens, aut enim fraus fuit facta

B

Judi-

Judicibus, aut Deus semper edidit miracula, aut quia neutrum credere fas est, tertium erit statuendum, quod scilicet ex solis affectibus judicare tantum voluerint, illius saltem constantiam exploraturi, qui vel quæ candens ferrum tangendum habebant; Novimus enim ejusmodi fraudem piam adhuc nuper inter plebeculam esse adhibitam & quidem felici successu, utut valde culpabili modo, prodidit enim persona maleficii rea speculum deosculatura ipso affectu semetipsam. Nostri igitur Majores, qui certè fungi non fuerunt, loco torturæ adhibuerunt externa quædam simulacra, quibus conscientiam suspectorum vellicarunt. Nobis interea satis est, quod non sint facienda mala, ut inde eveniant bona, ut taceamus minus tuta ad plenam condemnationem vel absolutionem, ex trepidatione vel aliis affectibus, colligi indicia. Quæ cæterum observantur ab aliis hanc torturam fuisse uxoribus non maritis suspectis applicatam, ea suo loco in consequentiis relinquimus.

Meditatio XIII.

Num. XV, 32. seqv.

Specimen legis duræ habetur circa pœnam violatoris Sabbathi.

Inter alias inanes quæstiones obvia etiam est illa: An Magistratus etiam sit custos tabulæ Decalogi primæ? Procul enim dubio & idololatriæ & blasphemiarum & violationis Sabbathi Judices sunt nostri Principes, id quod satis comprobant novissimæ leges Germanicæ & speciatim Mecklenburgicæ, von Sabbath-Schändern und Entheiligung des Sabbath. Quod autem capitali illos violatores non afficiamus supplicio, majori Christianæ Reip. libertati erit adscribendum, & evolvantur casuum conscientia collectorum, qui tempore præsertim messis laborem Sabbathinum admittunt, atque eo ipso l. 3. C. de feriis justificant, utut alios legerimus, qui itinera Sabbathi speciatim improbarunt, & Carpzovii Theologi Lipsiensis memores simus, qui ne quidem die dominica concionibus

bus elaborandis vacare voluit. Est igitur exemplum loci allegati merè forense. Sunt inter Theologos, qui scribunt, Deum prima vice omnia peccata severius punivisse, atque hinc non sequi, pœnam hanc mansisse semper eandem. Quod suo loco assignamus.

Meditatio XIX.

Num. XX, 14. seqv. coll. Deut. II.

Transitum innocentem concedere est juris gentium, & justa belli causa est, si ille denegetur.

Evolvantur Juris Gentium Interpretes & præsertim GROTIUS de J. B. & P. Lib. 1. Cap. 2. & conferatur omnino textus allegatus, ex quo descriptio transitus innocentis eleganter apparet his præsertim verbis: Wir wollen nicht durch Ucker noch Weinberge gehen: Wir wollen auff der gebahnten Strasse ziehen, und so wir deines Wassers trincken, so wollen wirs bezahlen &c. Obvia igitur sunt in historia civili varia exempla belli indicti ob denegatum illum transitum innocentem, & quod justum sit tale bellum, res ipsa eloquitur, qui enim in bello non sunt pro nobis, sunt contra nos.

Meditatio XX.

Num. XXV, 1. 9. Coll. I. Corinth. X, 8.

Meretrix est, quæ pluribus corporis copiam tribuit.

Habet omnino insignem usum practicum distinguere inter stuprum passam & meretricem, tam quoad pœnam, quam quoad satisfactionem stupratæ, ut & præsertim circa quæstionem de justa exheredandi causa, quam nimirum non putamus esse, si filia stuprum tantum passa, adè ut distinguere otiosum sit inter eam, quæ infra & supra 25. annos est, salvis legibus specialibus, qualis etiam est Ordinatio Politica Mecklenburgica vid. TORNOV. Jus Feud. Meckl. P. I. p. 212. quamvis hæc dispositio fortè ex malè intellecto textu Romano orta fuerit, sicuti & cum aliis quibusdam commatibus non adè strictè observatur. Meretrix igitur est, quæ corpore suo

quæstum facit, & quæ Jure Romano, quod lupanaria admittebat, vitam meretriciam, conniventibus legibus, vivebat. Et juxta hunc conceptum excusandus venit Jctus scribens: Meretricem male agere, dum fit meretrix, sed non malè agere, quando post electam hanc vitam, meretriciam vivit vitam. Sic etiam juxta hoc principium sunt aliæ leges v. g. de ancilla cauponæ l. 25. & l. 29. C. de Aduls. & ille textus, quod meretrix sit instar diverforii, quod hospites etiam invito hospite ingrediuntur, ut & illa distinctio stupri violenti cum foemina honesta tantum committendi. Sed hæc aliquando conjunctim erunt exponenda. Hoc loco tantum taxare lubuit infrunitam illam Juris Pontificii Glossatoris observationem, quod meretrix omni numero perfecta tantum sit, quæ masculorum viginti tria vel quatuor admisit millia. Dubitamus an ebrietate an joco fuerit ductus, qui talia in vulgus trudere haud erubuit.

Meditatio XXI.

Num. XXVII.

Successio fæminarum in feuda & fideicommissa familiarum subsidiaria suo radiat jure.

Placet hanc Meditationem ad perlectionem hujus capituli subnatam non præterire, quamquam specialissimam inter populum Judaicum habuit rationem, quod filiabus Zelaphehad fuerit gratia exhibita, id quod illustrandum venit à lege, qua jubetur, ut frater fratri sobolem excitet. Recepta passim in regnis & feudis fæminarum successio subsidiaria suo etiam nititur fundamento, utut omnia circa illam sint Juris Publici, adeò ut interdum cognatica linea nihil habeat juris, & quamvis in feudis, quæ sanguini tributa sunt, foeminæ, quæ sanguinem non propagant, personalissimum & taxativum sive restrictivum jus habeant. Versamur in regula, & in exceptione ob oculos habemus Virgines Nobiles Mecklenburgicas, die *Mecklenburgischen Erbs Jungfern* ceu nostro stilo appellantur. Vid, B. MULLERI *Diff. spec. & B. TORNOV. de Feud, Meckleb.* Me-

Meditatio XXII.

Num. XXX. Coll. Devt. XXIII. 23.

Votum obligat in foro poli, non in foro soli.

Sic in regula docemus & de voto & de pollicitatione salvis exceptionibus quoad pollicitationem; Quæ enim impleri cœpta, vel pro redimenda vœxia promissa, ea servanda esse, vis pacti & acceptationis inculcat. Quia igitur in voto, quod etiam sola mente fieri potest, nemo est qui acceptet, & licet quis acceptaverit, tamen Deus non vult, ut bona opera executione extorqueantur; Hinc non datur exactio, sicuti enim in genere in conscientias & ad ea, quæ pietatis sunt, obtinenda, non datur imperium, sic neque ad servandum votum aliquis actione compelletur. *Vid. t. t. ff. de Pollicitat.* Imo ipsum Jus Papale, utut alias valde tenax & inhians sit sacris nummis, tamen non aliter quam sub conscientiarum vellicatione vota servari jubet. *Vid. Can. 9. XII. qv. 1. verbis: Quod Domino est pollicitus, fideliter custodiat, ne damnationem sed premium acquirat, quoniam satius est non vovere, quam votum prout melius potest, non perficere. Gravius enim peccant, qui votum non perficiunt - - quam illi, qui sine voto vitam finierunt.* Concordat ex asse hoc iudicium cum Salomonæo. Qui vota facere vult, habeat liberam rerum suarum administrationem, & quæ circa vota uxorum, filiorum familias & servorum juris esse possunt, sanctissime & pragmatice disposita sunt in hoc allegato Numerorum Capite, ad quod nostri DD. etiam provocant. *Vid. B. SCHOEPF. ad dict. tit.*

Meditatio XXIII.

Num. XXXV. coll. Devt. IV. & XIX.

Afyla in nostris Rebusp. non sunt necessaria, & inter Pontificios arguunt vitium status.

Commisso inter nos facinore per generalem venimus ad specialem inquisitionem, & neminem sine sufficienti indicio ne quidem ad carcerem rapimus, multo minus ad supplicium.

cium. Hinc nullis indigemus aſylis, ſed ſalvos condu&us potius concedimus iis, de quorum factorum pro&reſi vel qualitate nondum ſatis conſtat. Graviter itaque hallucinatur praxis fori Pontificiorum, qui qu&odvis templum vel quemvis locum ſacrum ſeu receptaculum etiam latronum aperiunt. Valde enim impeditur ſan&te juſtitie adminiſtratio, & bene contra inter nos Proteſtantes quæ non expediunt, ſunt abrogata. Cur Deus autem talia aſyla diſtinxerit, ipſe textus docet vindicis ſanguinis modum procedendi ſatis inculcans, inſimulq; ſan&te diſtinguens homicidium culpofum à dololo.

Meditatio. XXIV.

Num. XXXV. 30. ſeqv.

Homicidium eſt delictum atrociffimum & non aggratiabile.

Habuimus quidem ſuperius paſſim hanc obſervationem ſerè in terminis, ſed hic textus omnium eſt luculentiffimus, & explicans alia loca, obſcuriora fortè viſa aliter ſentientibus. Graviffima ſunt verba: *Ihr ſollet keine Verſöhnung nehmen über die Seele des Todſchlägers, denn er iſt des Todes ſchuldig, und ſoll des Todes ſterben.* Conf. omnino *Deuter XXI.* ubi modus procedendi inſinuatur circa homicidam ignotum, ne oneretur provinciæ ſanguine clamante, ceu ut vulgò loquimur, daß das Land nicht mit Blut-Schulden beladen werde. Tremunt ſane artus circa hanc divinam diſpoſitionem jubentem, ne gladius à Deo datus male geratur.

Meditatio XXV.

Devt. XIII.

Hereticos in Rep. tolerare, non oportet, ſed licet.

Noſtro ſeculo de jure Principis circa Hæreticos acriter fuit diſputatum, teſtantur illud *Diſſertationes THOMASII, COCCEJI & GERDESII* in compendio, ſalvis aliis ſcriptoribus; Obſervamus autem alios in exceſſu, alios in deſectu graviter peccare, & præſertim valde ſe proſtituit nuper *JCrus Heidel.*

Heidelbergensis Huht, qui contra omnem imperii nostri legum tenorem foetidam recoxit cramben Juris Pontificii de Hæreticis; Pacificationis Westphalicæ robur, per toties derisam Papalem Protestationem, infringere turpiter tentans. Maneamus quæso in tramite medio, & statuamus sanctiones imperii pragmaticas circa receptas religiones adeo sanctè esse servandas, ut etiam elenchi specialis abusus sit contra illas leges, ceu eleganter exposuit *Œcumenus Erfordienſis REINHARDUS*, & illos, quos leges imperii admittere non jubent in exercitio religionis quieto, & qui etiam individualiter singulares opiniones excolunt, per viam persuasionis in colloquiis amicis in nostras vias reducamus, vel si ipsi se convinci non patiuntur, abire illos jubeamus; Sicuti enim in nullius conscientiam nobis competit imperium, sic etiam nullus ægrè ferret, si eundem aliorum cum sua religione discedere jubeamus, salva ejus fama salvaque ejusdem emigrantis sarcina. Solet allegatum caput circa hanc causam ad durius quid in Hæreticos statuendum adduci, sed inspiciatur genuinum pseudoprophetiæ corpus delicti & specialis Reip. Judaicæ ratio status, quo major enim erat Dei ad hunc populum approxinatio, eo prior fuit ille ad patiendum se seduci. *Conf. PRÆSIDIS Dissert. prior de Suverenitate privatorum.*

Meditatio XXVI.

Devt. XV. 4.

Promiscuæ mendicationes merito abrogantur.

Illustris est prudentia Magistratum, qui arcent à foribus promiscuos mendicantes, ne occasione & prætextu inopiæ vagentur fures & saccularii, & quodvis genus hominum otiosorum. Saluberrima sunt instituta, quod quævis Resp. adornet collectiones eleemosynarum autoritate publica bene merentibus distribuenda. Et non est dubium, quin Magistratus civibus possit imponere necessitatem certi alicujus distributive præstandi & exigendi, quo à pessimis hominibus nemo molestetur & infestetur, quibus enim paradoxon
vide.

videtur, quod ad bona opera cogere velimus cives nostros, illi introspeciant publicam utilitatem, quæ hoc omnino jubet. Conf. Dn. LEYSER. *Medit. spec.* Deus ipse in populo suo noluit erroneos & vagabundos mendicos dari, hinc tot persuasionibus inculcavit amorem proximi & fratris egeni. Confirmat præterea hoc divinum edictum nostras cogitationes de fraterna communione bonorum. Conf. *Cap. XV.* Tribus denique: Reip. interest, ne scateat mendicis, hinc ipsæ nostræ Leges prospiciunt depauperatis & bonis lapsis, ne ex pauperibus fiant mendici. Conf. *Medit. de instrumentis opificum.*

Meditatio XXVII.

Devt. XVII. 6. coll. XIX. 15. & aliis parall.

Materia de Testibus spectat ad mere civilia.

Receptum est apud omnes populos, quod testium omni exceptione majorum fides vim probandi in civilibus & criminalibus habeat, quando nimirum legitime sunt adhibiti. Et quod duo testes sufficiant, Lex Divina, & ad ideam illius *Lex 2. ff. de Testib.* determinat. Prouti autem tota doctrina de Testibus vel admittendis vel rejiciendis non regulis adeo exhauriri potest, sed in facto, arbitrio Judiciis committi debet, ceu eleganter docuit *Caleb. LEYSER Spec. Medit.* Sic certissimum tamen est, quod possibiliter hæc omnia fallant, quoties enim vir impius & perjurii pœnam non metuens, cæterum autem in Rep. externe bonus habitus, vellet esse nequam, toties daretur decisio civiliter justa, sed sine justitia naturali. Nolumus igitur dicere, duos testes sufficere, esse Juris Divini, sed volumus, ut dicatur, duos testes Deus ipse, cæteris paribus, sufficere admisit, quo habeantur acta & probata, & ne in infinitum dubitetur. Dicimus interea, probationem illam per duos testes etiam sole meridiano clariorem, sed civiliter hoc tantum verum, mathematica enim nondum est demonstratio, qualis est, sole splendente circa meridiem, diem esse, non noctem.

Prænobili atque Studiosissimo
DOMINO KANTZOW,
Amico, Auditori & Domestico humanissimo & singula-
riter dilecto, felicia precatur

PRÆSES.

Dimiseram te CLARISSME DOMINE RESPONDENS, post exantlatos aliquot annos Academicos, post absolutas meas & aliorum scholas; Et ecce iterum mihi & quidem proximius quam autem incidis in manus, imo incidis in animum, quem per morum modestiam & in studiis ardorem totum tibi devinxisti. Habui Te per aliquot menses Domesticum atque Consalinum, & latus observavi, Te repetitioni Collegiorum & inter meos Auditores & inter tuos parietes sedulo infudare. Hodie cathedram ornare placet publicam, & iterum abiturus, monumentum publicum erigere cupis, quod Tibi medium erit inter alia ad finem, quo sedulus tendis, quem feliciter ut assequaris gratulabundus apprecor. Te Divinae gratiae, me Tuæ recordationi perpetuæ committens. Vale. Dab. d. 10. April 1730.

Nobilissimo & Doctissimo Domino Respondenti

DOMINO KANTZOVIO,

Juris Prudentiæ æque Theoreticæ ac Practicæ incomparabili Studiose

Applaudere voluit

A. VOGEL, *Advoc.*

Cum sub Præsidio Viri Excellentissimi atque Consultissimi Domini E. J. F. Mantzelii J. U. Doctoris celeberrimi, Moralium Professoris P. O. & per totum orbem Literatorum famigeratissimi, hodie Academiae Rectoris Magnifici palæstram ascendis Academicam ad habendam dissertationem Biblico - Juridicam, & ad usum Forenses Pandectarum Sacrarum enucleandum, hisce tibi gratulor, quod meditationes Deo acceptissimas & cum justitia divina & humana ex asse conspirantes publice ventilandas susceperis. Faxit itaque Deus ut, & aliquando Sacerdos Justitiæ æque Divinae ac Humanæ evadere, & Rempublicam vel patriam vel extraneam ad tenorem & amissim Pandectarum Divinarum & Humanarum gubernare & sublevare possis; Quod ex meditullio Cordis & animatus apprecor. Datum Rostochii d. 12. Aprilis Anno 1730.

Wet

